

JAK DEFORMUJĄ SIĘ SKAŁY ?

Do deformacji skał dochodzi głównie przez **pęknięcia**, które przerywają **ciągłość warstw skalnych**. Wówczas skały przemieszczają się wzdłuż powstałych pęknięć, co doprowadza do deformacji nieciągłych. najczęstszą formą tego rodzaju deformacji są **USKOKI**.

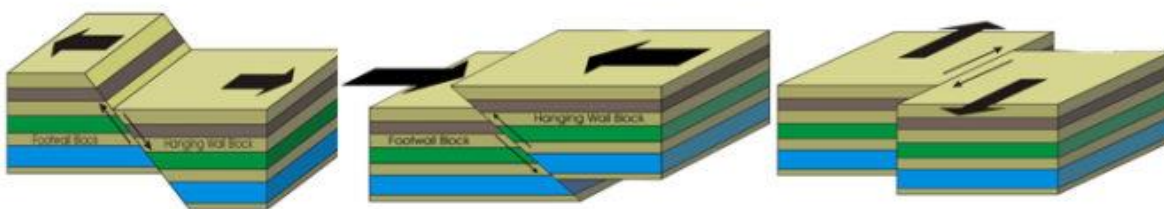
USKOK to struktura tektoniczna powstała w wyniku pęknięcia mas skalnych i przemieszczenia wzdłuż powierzchni lub wąskiej strefy zniszczenia, zwanej powierzchnią uskoku (strefa uskoku). Z uskokami związane jest także powstanie zrębów, zapadlisk (np. rowów tektonicznych).

Podstawowymi elementami uskoku są: powierzchnia uskoku oraz skrzydła, czyli masy skalne rozdzielone powierzchnią uskoku.

Klasyfikacja uskoków:

Kierunek i wielkość wzajemnego przesunięcia się skał oraz położenia płaszczyzny, wzdłuż której nastąpiło przesunięcie, decydują o klasyfikacji uskoków: uskoki zrzutowe (ruch pionowy), uskoki przesuwcze (ruch poziomy, lewoskrętny lub prawoskrętny) oraz uskoki zrzutowo-przesuwcze (ruch pionowy i poziomy).

What are the three main types of faults?

Normal fault

Reverse fault

Strike-slip fault

www.GeologyPage.com

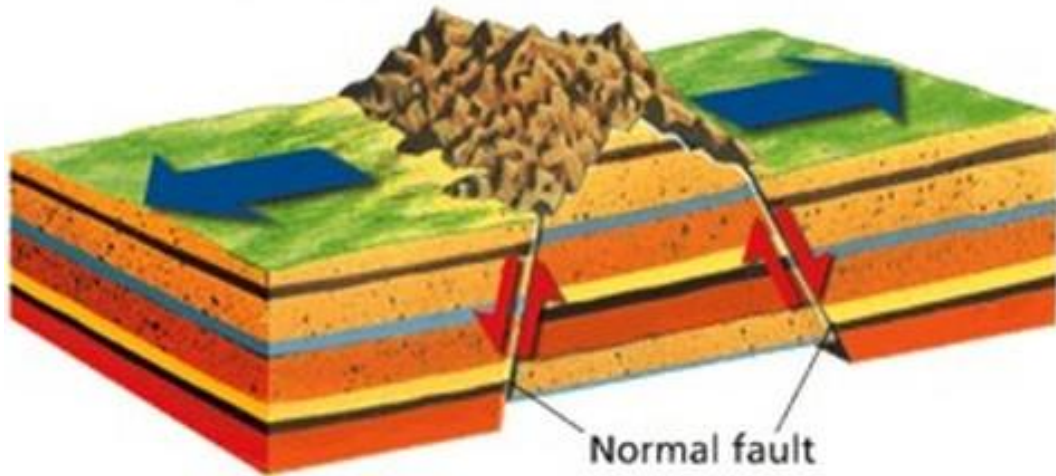
Efekt przesunięć mas skalnych, wywołanych ruchem płyt litosfer wzdłuż uskoków są **góry zrębowe**. Masy skalne mogą zostać przesunięte nawet o setki kilometrów. Skały w obrębie takich gór nie podlegają sfałdowaniu – mogą ulec jedynie pochyleniu wskutek nierównomiernego wypiętrzania poszczególnych części bloku. Obszar wyniesiony pomiędzy dwoma równoległymi uskokami tworzy zrąb tektoniczny, a obszar obniżony – rów tektoniczny.

Do gór zrębowych należą m.in. Sudety, Harz, Wogezy w Europie oraz Góry Smocze w Afryce.

źródło: materiały z wystawy CHRONOS w Centrum Geoedukacji,
Malarz R., Więckowski M., Kroh P., 2019, Oblicza geografii: podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum, wyd. Nowa Era,

Fault-Block Mountain

źródło: <http://asapeducate.weebly.com/earth-science-terms/fault-block-mountain>

ZADANIE

Wybierz prawidłowe uzupełniania zdań:

Góry zrębowe powstają na skutek wypiętrzania fragmentów skorupy ziemskiej wzdłuż **USKOKÓW/STREF SUBDUKCJI**. Struktura tektoniczna powstała wskutek pionowego lub poziomego przesunięcia warstw skalnych, z przerwaniem ich ciągłości nazywa się **USKOKIEM/FAŁDEM**. Fragmenty ulegające wyniesieniu nazywamy **ZRĘBAMI/FAŁDAMI** a ulegające obniżeniu **ROWAMI/GRZBIETAMI**. Do gór zrębowych należą m.in. **ALPY/SUDETY**.